

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ก่อนเรียน (pretest) และหลังเรียน (posttest) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. เจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว

จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 190 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยวิธีการจับฉลาก

3. เนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาโดยศึกษาจากเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนกลาง สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตราฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 สิ่งน่ารู้เกี่ยวกับจังหวัดของเรา จำนวน 12 ชั่วโมง เนื้อหาภายในชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง "การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์" กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ละ 2 คาบ (คาบละ 50 นาที) จำนวน 6 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 12 คาบ

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการเรียนรู้เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3) เจตคติต่อการอนุรักษ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย ชื่อชุดการเรียนรู้ คำนำ คำชี้แจงสำหรับครู คู่มือสำหรับครู ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ (ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และบันทึก

หลังสอน) คู่มือสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย (คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน ใบความรู้ บัตรคำสั่งในการปฏิบัติงาน ใบงาน และแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน) ชุดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นสื่อประสม ประกอบด้วย ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม เกม PowerPoint 2003 และ วีดีโอซีดี โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องของชุดการเรียนรู้เท่ากับ 1.00 และผ่านการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ ได้ค่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ (E1/E2) เท่ากับ 80.11/88.53

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่ายระหว่าง .34 - .63 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .21 - .53 และนำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson, KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเท่ากับ .78

3. แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert's scale) จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. นำชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทดลองรายบุคคล จำนวน 3 คน ทดลองกลุ่มย่อย จำนวน 6 คน ทดลองภาคสนาม จำนวน 30 คน

2. ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

3. ดำเนินการทดลอง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ทำแบบทดสอบภายหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

5. ดำเนินการรวบรวมผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าทางสถิติโดยวิเคราะห์ตามสมมติฐานดังนี้

ตอนที่ 1 หาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test dependent)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำเสนอ ปรากฏผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบรายบุคคล แบบกลุ่มย่อย และกับกลุ่มตัวอย่างแบบภาคสนาม ได้ผลประสิทธิภาพ เท่ากับ 75.51/77.77, 80.00/86.29 และ 80.11/88.53 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ชุดที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีประสิทธิภาพ 80.11/86.11 ชุดที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีประสิทธิภาพ 80.00/89.60 ชุดที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน มีประสิทธิภาพ 80.22/89.88 โดยรวมชุดการเรียนรู้มี

ประสิทธิภาพ 80.11/88.53 แสดงว่าชุดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน รวมทั้งหมดจำนวน 5 ท่าน ได้พิจารณา การใช้ภาษา เนื้อหา สื่อการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ ภายใน ชุดการเรียนรู้มีความชัดเจน สามารถสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนได้ตรงกัน ส่งผลให้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร อาจวิชัย (2550, หน้า 136) ได้กล่าวว่า ในการสร้างชุดการเรียนรู้ได้จัดทำอย่างมีระบบมีขั้นตอนศึกษาทฤษฎีและการสร้างชุดการเรียนรู้และได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างชุดการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุดการเรียนรู้และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบว่าชุดการเรียนรู้ที่ต้องการควรประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน คำนำ วัตถุประสงค์ คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน ใบความรู้ ใบงาน แนวการตอบ ใบงาน และแบบทดสอบ สื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น รูปภาพ วีดิทัศน์ CD และหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กุหลาบ หงส์ทอง (2546, หน้า 89) กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย คำนำ วัตถุประสงค์ คู่มือครู คู่มือนักเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดการเรียนรู้มีความชัดเจน สามารถสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนได้ตรงกัน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งตรงกับแนวคิดของ เคปเฟอร์ (Kapfer, 1972, pp. 3-10) ได้กล่าวถึง ชุดการเรียนรู้ไว้ว่า ชุดการเรียนรู้เป็นแบบของการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำที่ให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้จนบรรลุพฤติกรรมที่เป็นผลของการเรียนรู้ การรวบรวมเนื้อหาที่นำมาสร้างชุดการเรียนรู้ที่มาจากขอบข่ายของความรู้ที่หลักสูตรต้องการให้รู้ และเนื้อหานั้นจะต้องตรงและชัดเจนที่จะสื่อความหมายให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการเรียน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและกิจกรรมและลงมือสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย สื่อประสม ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม เกม PowerPoint 2003 และ วีดิโอซีดี หลังจากสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนำชุดการเรียนรู้ดังกล่าวไปให้ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล (1:1) จำนวน 3 คน และแบบกลุ่มย่อย (1:6) จำนวน 6 คน และแบบภาคสนาม (1:30) จำนวน 30 คน โดยในการทดลองแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วย ถ้าหากชุดหนึ่งชุดใดไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดผู้วิจัยก็จะดำเนินการแก้ไขพร้อมกับหาข้อบกพร่องภายในชุดนั้นๆ เพื่อให้ชุดการเรียนรู้ชุดนั้นมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งการดำเนินการอย่างเป็นระบบส่งผลให้ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดจนเชื่อถือได้ว่าเป็นชุดการเรียนรู้ที่

มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, หน้า 130 - 131) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง บุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย คำนำ วัตถุประสงค์ คู่มือครู (ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ ใบความรู้สำหรับครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน การสอน แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และแบบบันทึกการประเมินผลงานนักเรียน) คู่มือนักเรียน (ประกอบด้วย ใบความรู้สำหรับนักเรียน ใบงาน แบบทดสอบ และหนังสืออ่านเพิ่มเติม) โดยชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 4 เรื่อง ซึ่งชุดการเรียนรู้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดย มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.89 ค่าประสิทธิภาพแบบภาคสนาม เท่ากับ 81.10/80.24 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การใช้ชุดการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการ ช่วยแก้ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ได้ดี อีกทั้งชุดการเรียนรู้ยังช่วยกระตุ้นความสนใจ ทำให้นักเรียน กระตือรือร้น ในการศึกษาหาความรู้ และปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้ คำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริชัย จิรจิรัชย์ (2546, หน้า 185) ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ว 203 เรื่อง อาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพแบบรายบุคคล 64.00/66.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 60/60 ที่กำหนดไว้ ประสิทธิภาพแบบรายกลุ่มย่อย 75.78/77.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้ และ ประสิทธิภาพแบบภาคสนาม 83.61/82.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ เนื่องจากนักเรียนมีความสนใจและได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะอย่างมีขั้นตอนจึงทำให้ชุดการเรียนรู้น่าสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้และส่งเสริมให้นักเรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพิศ กอบจิตติ (2548, หน้า 91) กล่าวว่าข้อดีของชุดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ได้รับความสนใจทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้เรียนตามความสามารถและความสนใจของนักเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว มีเนื้อหาที่ใกล้ตัวและเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงสามารถจดจำความรู้ได้ดีกว่าการท่องจำ ความรู้ที่ได้นั้นมาจากการหาความรู้ด้วยตนเอง จากชุดการเรียนรู้ และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนอย่างมีความสุข สนุกกับการเรียนทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์และประสบการณ์ตรง ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้มากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร เต็มดี (2545, หน้า 137) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, หน้า 133) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมถูกต้องตามขั้นตอนของชุดการเรียนรู้ มีความสนใจ กระตือรือร้น ค้นคว้าด้วยตนเอง และปฏิบัติกิจกรรมได้ตรงตามกำหนดเวลา และมีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าความรู้ และฝึกปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง อีกทั้งชุดการเรียนรู้ยังมีรูปแบบ เนื้อหาสาระ ที่ตรงกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา คุณารักษ์ (2543, หน้า 213-214) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ (discovery learning) จะต้องเกิดจากการให้นักเรียน ได้ลงมือฝึกปฏิบัติ ฝึกความคิด มีความสัมพันธ์และมีหลักการใหม่ ๆ เรียนจากง่ายไปยาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีสมร ประเสริฐศรี (2546, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ได้นำชุดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนโดยให้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูช่วยแนะนำ นักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมและสนุกสนานกับการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, หน้า 134) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจปฏิบัติกิจกรรม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยความสนใจ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร อาจวิชัย (2550, หน้า 137) ที่ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง เรื่อง เพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของชุดการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้เรื่อง เพศศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

ด้วยความสนใจ มีความกระตือรือร้นที่จะไม่หาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสนใจการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม สนุกกับที่ได้ศึกษาหาความรู้จากเหตุการณ์ ข่าวสารและกรณีศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและเห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดของตนเอง รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการปฏิบัติงานกลุ่มร่วมกัน มีความรับผิดชอบในการทำงานวางแผนเป็น ตระหนักถึงการร่วมมือกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ก้องเกียรติ ขอบเวศน์ (2548, หน้า 132) ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในตำบลพยุในอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา พบว่า เจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในตำบลพยุใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองกับนักเรียนมีเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำลอง ไชยยา (2545, หน้า 132) ซึ่งพบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ โดยใช้วีดิทัศน์ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมีคะแนนเจตคติในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีนทิพย์ เจริญไชยประเสริฐ (2546, หน้า 98) ซึ่งพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้และเจตคติต่อเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพความเกณฑ์ 80/80 ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้น ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะเป็นนวัตกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 จากการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา และเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวซึ่งสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ของ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนใจ กระตือรือร้น ค้นคว้าด้วยตนเอง และฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้นครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอยู่เป็นประจำ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ ในตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ ความคงทนในการเรียน และการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

2.3 ควรศึกษาและพัฒนาสื่อที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้ในรูปแบบที่เป็นสื่อและนวัตกรรมอื่นๆ เช่น เอกสารประกอบการเรียน สื่อวีดีโอ E-book และ E-Learning

2.4 ควรมีศึกษาและพัฒนาชุดการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เรื่องอื่นๆ ต่อไป